

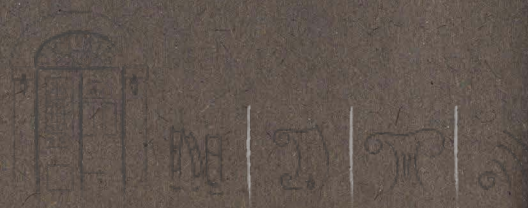
H-π 1889.652 → αρ. 5 μνημεία ως εξής

B1 3648

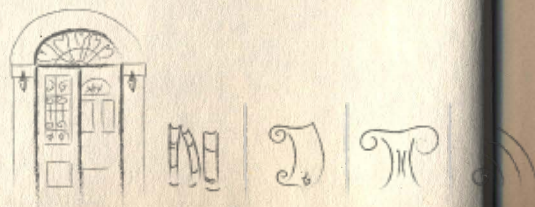
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΑΝΘΩΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΙΣΧΥΛΕΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Α1.52.Φ14.0021

Ο ΦΩΣΚΟΛΙΣΜΟΣ

ΕΝ ΙΤΑΛΙΑΙ

82

1144

 ΙΤΑΛΙΑ δὲν ἀπέκαμεν ἔτι παντοιοτρόπως ἐκδηλοῦσα τὸν ἐξαιρετικὸν αὐτῆς πρὸς τὸν Φώσκολον θαυμασμόν. Ὑπουργοὶ παρέλαβον πρὸ δεκαπενταετίας τὰ ὀστέα τοῦ ἀπὸ τοῦ φιλοξένου τῆς Ἀγγλίας ἐδάφους, ἡ δὲ ἀνακομιδὴ αὐτῶν εἰς τὴν πόλιν τῶν ἀνθέων περιεβλήθη τὸν χαρακτήρα πανδήμου ἐθνικῆς πανηγύρεως. Σύλλογοι ἰδρύονται ὁσημέραι πρὸς τιμὴν αὐτοῦ· διαπρεπεῖς λόγιοι ὡς ἀποκλειστικὸν θέμα τῶν ἀσχολιῶν των εἰς ἑαυτοὺς προβάλλουσι τὴν μελέτην τῶν πονημάτων του ἢ τὴν ἀφήγησιν τοῦ πολυκυμάντου βίου του· ὁδοὶ ἐν μεγαλοπόλεσι βαπτίζονται διὰ τοῦ ὀνόματός του, τὸ δὲ σπουδαιότατον πάντων, τὸ ἐπώνυμόν του προσέλαβεν ἤδη τὰς ἰδιαζούσας ἐκείνας ἐπιπροσθέτους καταλήξεις, αἵτινες ἐμφαίνουσι τὰ ὑπὸ τῶν μεγαλουργῶν ἀνδρῶν ἰδρυόμενα συστήματα καὶ τοὺς θιασώτας αὐτῶν. Ἡ θετὴ αὐτοῦ μήτηρ, ἡ περιβάλλουσα διάτοσαύτης λατρείας τοῦ Ζακυνθίου ποιητοῦ τὸν τάφον, ἠθέλησεν οἶονεῖ ν' ἀναπληρώσῃ παρ' αὐτῶ τὰς ζοφεράς ἡμέρας, ἃς μακρὰν αὐτῆς ἐν ὑπερρίᾳ διήνυσεν· ἡ δὲ πρώην αὐτῆς πρωτεύουσα, ἡ τὰ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ὅσα αὐτοῦ ξενίζουσα, ἐνόμισεν ὅτι περικλείουσα τοιοῦτον θησαυρὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς δύναται ν' ἀμεριμνήσῃ περὶ τοῦ στέμματος, ὅπερ ἀπ' αὐτῆς ἀφῆρέθη.

Ἀλλὰ διατί ἡ ἀποκλειστικὴ αὐτῇ ὀλοκλήρου λαοῦ πρὸς τὸν ἄνδρα ἀφοσίωσις; Κατὰ τί ὑπέρχει τοσοῦτον τῶν ἄλλων ὁμοτέχνων του, ὥστε νὰ ἐγείρῃται μονόσκηπτρος ἐν τῷ τῆς νεωτέρας Ἰταλίας ποιητικῷ πολυανδρίῳ; Διέγραψε λοιπὸν ἡ Ἰταλία ἐκ τῶν πινακίδων τῆς ἱστορίας τῆς τὰ ὀνόματα τοῦ Μόντη, τοῦ Μανζόνι, τοῦ Λεοπάρδη; Ἀληθεύει ὅτι οἱ ποιηταὶ οὗτοι δὲν ὑπέστησαν τοὺς διωγμοὺς τῶν τυράννων, ἀλλὰ τίς δύναται ὡς πρὸς τοῦτο νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν πολυπαθὲς τῆς Σπιλβέργης δεσμώτην κατασκευάζοντα ἐν τῇ εἰρκτῇ αὐτοῦ περιπόδια διὰ τῆς αὐτῆς ἐκείνης χειρὸς, ἥτις ἐχάραξε τοὺς στίχους, τοὺς ἀρδεύσαντας δι' ἁδόνων δακρύων τὴν ὑπὸ τοῦ πεφυρακτωμένου σιδήρου τῶν παθῶν καυτηριασθεῖσαν ψυχὴν τοῦ Βύρωνος;

Εἰς τί λοιπὸν ἔγκειται ἡ παρά παντὸς Ἰταλοῦ ἀνομολογουμένη ὑπεροχὴ τοῦ Φωσκόλου; Εὐχερὲς ἡ ἀπάντησις. Οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι πάσης ἱστορικῆς περιόδου ἐπιδρασάσης πολὺ ἢ ὀλίγον ἐπὶ τὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει ἢ ἐνὸς ἔθνους ἰδίᾳ προΐσταται κατ' ἀπαράβατον νόμον δαιμόνιός τις ποιητής, ἐγκαρχὸν μνημεῖον τῶν πόθων, τῶν δοξασιῶν καὶ αὐτῶν ἐτι τῶν κακιῶν τῆς ἐποχῆς του, παραλαμβάνων πάντα ταῦτα ἐκ τοῦ πε-

ριστοιχίζοντος αὐτὸν κόσμου, ἀποδίδων δὲ αὐτὰ πάλιν μετουσιωθέντα ἐν τῇ χοάνῃ τῆς διανοίας του καὶ περιβεβλημένα τὸ κῦρος τῆς μεγαλοφυΐας του. Δὲν ἠπατήθη λοιπὸν ὁ εἰς νέον βίον κληθεὶς ἰταλικὸς λαὸς ὅταν ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Φωσκόλου διεῖδε τὰ στοιχεῖα τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς αὐτοῦ ἀναπλάσεως, ἀναγορεύσας αὐτὸν ἱεροφάντην τῆς ἐθνεγερσίας του, χορηγὸν τῆς ἀναικαινισθείσης πνευματικῆς αὐτοῦ κινήσεως. Ἐὰν τὸ μοναρχικὸν καὶ θρησκευτικὸν τοῦ Δάντου ποίημα, ὁ μεγαλοπρεπὴς ἐκεῖνος τρίπους τοῦ μεσαιωνικοῦ μυστικισμοῦ, παρεβλήθη προσφυῶς ὑπὸ τινων πρὸς ὀξύκορυφον γοτθικὴν μητρόπολιν, ἥς ὑπέρκειται ὁ σταυρὸς ὡς κορύφωμα τοῦ ιδεώδους κόσμου, ὃν τὸ οἰκοδόμημα συμβολικῶς ἀπεικονίζει, τὰ καλλιτεχνήματα τοῦ Φωσκόλου, κλασικὰ μὲν τὸ εἶδος, πλὴν περιρρέοντα ὑπὸ τῆς ἀκτινοβολίας χειραφετηθέντος κόσμου, δύνανται νὰ συγκριθῶσι πρὸς κίονας δωρικοῦ ἢ κορινθιακοῦ ρυθμοῦ, ἐφ' ὧν ἀνεπετάσθη τὸ ἐμβλημα τῆς νεωτέρας καὶ εὐγενεστερας τῶν κατακτήσεων — ἡ σημαία τῆς ἐλευθερίας.

Ἴνα δυνηθῇ τις νὰ πεισθῇ περὶ τῆς, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἀναμφισβητήτου ὀρθότητος τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου, ἀνάγκη ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὴν ἐποχὴν, ἐν ἣ ἐγεννήθη καὶ ἠνδρώθη ὁ ποιητής, εἰς τὸν αἰῶνα ἐκεῖνον, *che veramente balbetta*, ὡς μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ δριμύτητος τὸν ἀπεκάλεσεν ὁ Ἀλφιέρης. Πλὴν ὁ αἰὼν οὗτος δὲν ἐφέλλιζεν ὡς τὸ εὐελπι βρέφος, ὅπερ διὰ τῶν ἀνάρθρων αὐτοῦ φθόγγων

προανακρούεται ένίοτε τήν έπαγωγήν ή κεραύνειαν
εϋγλωττίαν τοϋ μέλλοντος, άλλ' ώς ό ήμίπληκτος
τυμβογέρων, ό παραπαίων έπί τών έρειπίων τοϋ πα-
ρελθόντος. Τήν 'Ιταλίαν ένέμετο τότε από άκρου
εις άκρον ή πολϋ δυστυχώς παραταθείσα ποιητι-
κή εκείνη προσωπιδοφορία, ή λίαν εϋφήμως κληθεί-
σα 'Ακαδημία τών 'Αρχάδων ποιμέ-
νων, παραλαβόντων μόνον παρά τής αρχαίας τέ-
χνης τήν μεγαλοπρεπή αϋτής περιβολήν, κολπου-
μένην άπειροκάλως περι τās αναπήρους αϋτών
ιδέας, ώς ό χιτών άθλητοϋ περι τόν θώρακα φθι-
σιώντος. 'Η θρησκεία, ή πατρίς, ό έρως, οί τρεις
οϋτοι παράγοντες πάσης γονίμου έμπνεύσεως, ή
τρίχορδος αϋτη λύρα τής καρδιάς, ώς λίαν προ σ-
φυώς τήν άπεκάλεσεν ό Ρεγάλδης, δέν έτάραττον
διά τών έπιτακτικών αϋτών όρμών τούς ύπνους
των κατά τό πλείστον ανυπόπτων τούτων δολο-
φόνων τής τέχνης· ή ποιήσις έκπατρισθείσα έκ
τοϋ άπείρου, τοϋ φυσικοϋ αϋτής ένδαιτήματος, κα-
τεβιβάζετο ύπ' αϋτών εις τήν χαμαίζηλον ιδιότητα
παιδιάς μεμορφωμένων όμηγύρεων, ώς παρά τοίς
νεωτέροις τά ένσαρκα αινίγματα καί αί δραματοποι-
ούμεναι παροιμίας. 'Εάν τά ειτε νικώντα ειτε ήτ-
τώμενα, δοϋλα όμως πάντοτε τής 'Ιταλίας τέκνα,
έξέπεμπον άποθνήσκοντα ύπέρ ξένου άγώνος τούς
γούους τής άγωνίας των, ποίαν οίμωγήν δέν κα-
τεσίγαζεν ή υπό τών φεναχοφόρων τούτων ποιμέ-
νων έξυμνουμένη φωνή καλλιχελάδου εϋνούχου;
'Η Βεατρίκη, ή όδηγήσασα τόν Δάντην εις τόν

παράδεισον, ή 'Ελεονώρα, ήτις δέν ανύψωσε μέ-
χρις αϋτής τόν Τάσσον, άλλά μέχρις αϋτοϋ ανυ-
ψώθη, ήδύναντο άρά γε νά παραβληθώσι πρός τήν
Νίκην ή τήν 'Αμαρυλλίδα, τās ποιητικές ταύτας
πλαγγόνας τών πολιων εκείνων νηπίων;

Ήλην έν τῷ μέσω τών στιχηρῶν τούτων φλη-
ναφημάτων ένέσκηψεν ή καταιγίς τής έν Γαλλία
έπαναστάσεως, μεταβαλοϋσα τήν, κατά τήν γερμα-
κήν έκφρασιν, όργανικήν εκείνην τής 'Ιταλίας στα-
σιμότητα εις άτελεύτητον πολιτικόν καί κοινω-
νικόν κυκεώνα. 'Ο έν Γαλλία δημοκρατικός προέ-
γραφεν από τοϋ ύψους τών συνελεύσεών του τούς
πολεμίους τοϋ συστήματός του· ό έν 'Ιταλία συνω-
μότης έσχευάρει εις τό βάθος τών υπογείων του τόν
θάνατον τοϋ πραγματικοϋ ή ύποτιθεμένου δυνάστου
του· ή Γαλλία ήγειρεν έν ειδεχθεί θριάμβῳ πρό
των εϋθαλμών τής Εϋρώπης όλης τήν βασιλοκτό-
νον λεπίδα τής λαιμητόμου της· ή 'Ιταλία έκρυ-
πτεν αίσχυνητῶς εις τό σκότος τήν δολοφόνον αίχ-
μήν τοϋ έγχειριδίου της. Οί θεσμοί, τά δόγματα,
αί κοινωνικάί τάξεις, τά πάντα συνεφύροντο έν
βδελυρά καταπτώσει· εάν δέ έν τῷ μέσω τής ζο-
φερᾶς ταύτης θυέλλης επέλαμπον άκτινες έπιστή-
μης καί τέχνης, αϋται, κατά τήν ρήσιν συγγρα-
φέως τινός, ωμοίαζον πρός τόν ήλιον τών πρώ-
των τής κοσμογονίας ήμερών, όστις εϋώτιζε τό
χάος χωρίς νά δύνηται νά τό γονιμοποιήσῃ. 'Ο
λαός επάτασσε τήν έλευθερίαν κατακρεουργών τόν
Basville, ή βασιλεία έκαρatóμει τήν φιλοσοφίαν έν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

τῷ προσώπῳ τοῦ Pagano· ὁ κληρὸς μετέτρεπε τὸ ἑξομολογητήριον, τὸν ὄρμον τοῦτον τῆς ἀλγούσης καρδίας, εἰς χαλκεῖον ραδιουργίας καὶ φόνου· ἡ δὲ γυνή, ἡ μαλάξασα πολλάκις διὰ τῆς γοητείας αὐτῆς τὴν ἀγριότητα τοῦ περὶ αὐτὴν κόσμου, ἡ ἔρις αὐτῆς τῶν κοινωνικῶν λαιλάπων, περιεβάλλετο, ἵνα μᾶλλον σαγηνεύσῃ τὸν ἄνδρα, τὸν ἱματισμὸν, ὃν αἱ σύγχρονοι αὐτῆς γαλλίδες ἀφιέρουν εἰς τὴν λαιμητόμον.

ὑπὸ τοιαύτης ἀτμοσφαίρας περιεβάλλετο ὁ Φώσκολος, ὅταν τὸ ἀψευδὲς τῆς μεγαλοφυΐας ἔμφυτον τῷ ἀπεκάλυψε τὸν προορισμὸν του. Ἡ Ἰταλία ὤφειλεν ἀντὶ πάσης θυσίας ν' ἀνεγερθῇ ἐκ τοῦ βόθρου, εἰς ὃν κατέπεσεν· ἐμελλε ν' ἀνοικοδομηθῇ ἡ θρησκεία της, ν' ἀναπλασθῶσι τὰ ἥθη της, ν' ἀνακαινισθῇ τέλος ἐκ βάθρων ἡ κοινωνία της. Ἐν ξίφος ἡδύνατο μόνον νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ θαῦμα τοῦτο· τὸ ξίφος, ὅπερ ἐνίκα ἐν Ἀρκόλῃ καὶ Μαρέγγῳ, τὸ ξίφος, ὅπερ ἐσφυρηλάτησε μὲν ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία δὲ ἠκόνησε. Πλὴν ἡ κεφαλὴ ἐκείνη, ἐν ἧ, κατὰ τὰς ἐλπίδας τῶν ἰταλῶν πατριωτῶν, ἐκυφορεῖτο ἡ ἐλευθερία τῆς χερσονήσου, κατέλειπε τὸν στέφανον τῆς δόξης ἀντὶ τοῦ διαδήματος τῆς δεσποτείας· ὁ Σκηπίων μετεβάλλετο εἰς Καίσαρα, εἰς ὃν οἱ ἐξαπατηθέντες Ἰταλοὶ διὰ στόματος τοῦ Καίσαρός τῃ ᾤχοντο, ὅπως ἀναδειχθῇ πράγματι Καίσαρ, ἓνα Βροῦτον. Τὸ ἔργον, ὅπερ τὸ ξίφος δὲν ἐπετέλεσεν, ἡ λύρα ἠθέλησε νὰ ἐπιχειρήσῃ, μεταβάλλουσα οὐχὶ σπανίως τὴν χορ-

δὴν αὐτῆς εἰς νευρὰν τόξου, καὶ δι' αὐτῆς ἀκοντίζουσα βέλος ἀντὶ ἄσματος· ποιητῆς στρατιώτης ἀπεφάσισε ν' ἀνεγείρῃ ὑπεράνω τῶν θρόνων καὶ τῶν στεμμάτων τὴν, κατὰ τὸν Πράτην, σκηπτοῦχον ἁρμονίαν του, ἀναδεικνύων αὐτὴν, οὐχὶ πλέον ἀέργων ἐντρύφημα, ἀλλὰ κοινωνικὴν ἀποστολήν. Ὁ στίχος ἐμελλε τοῦ λοιποῦ, ὡς ἄλλο πρόσταγμα, νὰ ρυθμίζῃ τὸ βῆμα τοῦ ἀναγεννωμένου ἔθνους.

Πλὴν τίνι τρόπῳ ἡδύνατο νὰ ἐξημερωθῇ ἡ ὑπὸ τοσοῦτων ἀτιθάσων παθῶν οἰστρογηλατουμένη ἐκείνη κοινωνία; Πῶς νὰ παλινρθωθῇ ἡ θρησκεία ἐκείνη, ἣν ὁ πέλεκυς τῶν βασιλέων καὶ ἡ σκαπάνη τῶν ὁμάδων ἐναλλάξ κατεκρήμνιζον; Πῶς ν' ἀναστηλωθῶσιν οἱ βραχίονες τοῦ Σταυροῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐκείνου, ἐφ' οὗ πρὸ ὀλίγου ἡγείροντο αἱ δοκοὶ τῆς λαιμητόμου; Εἰς μόνος τρόπος ὑπελείπετο εἰς τὴν τέχνην ὅπως μαλάξῃ τὸν πέριξ αὐτῆς ὠρυόμενον κόσμον· ἔπρεπε ν' ἀνοικοδομήσῃ τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν πολυθείαν, οὐχὶ ὡς πρότυπον πολιτικοῦ ἢ θρησκευτικοῦ καθεστώτος, ἀλλ' ὡς πλαστικὸν σύμβολον τοῦ Ὁραίου, τὴν πολυθείαν ἐκείνην, εἰς ἣν προσέφερε καθημερινὴν θυσίαν ὁ Γκαῖτε, ἣν μετὰ στεναγμῶν ἀνεχάλει ὁ Σχίλλερ. Νέα φιλολογία καὶ ποίησις ἐμελλον νὰ ἰδρυθῶσι, διαπνεόμεναι μὲν ὑπὸ τῆς ψυχῆς τῆς νέας ἐποχῆς, πλὴν περιβεβλημέναι τὴν φεγγαβολὴν παρελθόντος κόσμου· ἡ ρῆσις τοῦ Σχενιέρου, sur des pensers nouveaux faisons des vers antiques, ἔπρεπε νὰ τεθῇ εἰς πλήρη ἐφαρμογήν. Ἐν τῷ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

προγράμματι τῆς ἠθικῆς ἀναπλάσεως τῆς Ἰταλίας τὸ Ὠραῖον ἔπρεπε νὰ τιθασσεύσῃ τὴν ἐξηγηριωμένην κοινωνίαν· ἐκ τῆς ἡμερώσεως ταύτης ἐμελλε νὰ προέλθῃ ἡ μόρφωσις τῶν ἡθῶν, ἐκ ταύτης δὲ τὰ θαύματα τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης. Καὶ ἰδοὺ τὸ πρόγραμμα τοῦτο θαυμασίως ἐκτυλισσόμενον ἐν τῇ τριλογίᾳ τῶν Χαρτίων· ἡ Ἀφροδίτῃ, ἡ Ἑστία, ἡ Παλλὰς, ἰδοὺ οἱ τρεῖς σταθμοὶ τοῦ ἀνακαινιζομένου ἔθνους.

Ἡ κοινωνία λοιπὸν κατηρτίσθη· τὸ μειδιάμα τῆς καλλονῆς καὶ τῶν παρομαρτούντων αὐτῇ θελγῆτρων ἐφυγάδευσε τὴν Ἐριννὺν τῆς σφαγῆς καὶ τῆς ἐρμώσεως· ἡ αἰδῶς τῆς γυναικὸς, ἡ ἀγνότης τῶν οἰκογενειῶν ἀνεβλάστησαν ἐκ τῆς ἐπελθούσης γαλήνης· τὸ ξίφος μετεβλήθη εἰς σμίλην, τὸ βέλος εἰς χρωστήρα. Αἱ αἱματόρρυτοι αὐλακες βρίθουσιν ἐλπίδοπαρόχων στάχυν· τὰ ἀπέραντα πεδία τῶν ἀδελφικῶν πολέμων μετεβλήθησαν εἰς ἀκμαζούσας πόλεις. Πλὴν ἡ ἀνορθωθείσα αὕτη κοινωνία χρήζει ἐνὸς πολιτεύματος καὶ μιᾶς θρησκείας· πολιτεύματος, ὅπως βιοὶ ἐν εὐνομίᾳ μέχρι τοῦ τάφου, θρησκείας ὅπως βιοὶ εὐελπίς πέραν τοῦ τάφου. Τὸ πολίτευμα τοῦτο δὲν πρέπει νὰ καλῆται δημοκρατία ἢ ἀριστοκρατία, ἀλλ' ἰσότης· ἡ θρησκεία αὕτη δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζεται χριστιανισμός, ἰουδαϊσμός ἢ μωαμεθανισμός, ἀλλ' ἀθανασία. Διὰ τί ἐπὶ τῶν ὁσίων τοῦ ἀλαζόνος πλουσίου νὰ ἐγείρηται καλλιμάρμαρον μαυσωλεῖον, τὰ δὲ πτώματα τῶν ἀποκλήρων τῆς τύχης νὰ συμφύρωγται ἐν τῷ αὐτῷ ἀνω-

νύμῳ λάκκῳ; Ποσάκις ἐν τῷ λάκκῳ τούτῳ ἐτάφη κεφαλὴ περιλαβοῦσα τὸ ἄπειρον δι' ἐνὸς λογισμοῦ τῆς, καρδιά διαδραμοῦσα δι' ἐνὸς παλμοῦ τῆς τὴν αἰωνιότητα! Ποσάκις ἐπὶ τοῦ λάκκου τούτου ἐστήθη τὸ ἱκρίωμα, καὶ θρόμβοι κακούργου αἵματος κατέβρεξαν τὸν περιφρονούμενον τάφον! Ὅχι, οἱ καθεύδοντες ἐκεῖνοι ἄνθρωποι δὲν ἀπέθανον· οὗτοι συνδιαλέγονται ἐτι μετὰ τῶν ζώντων, ἐπὶ δὲ τῆς πλάκῃς τῶν τότε μόνον φύεται τὸ ἄνθος, ὅταν τὴν διαβρέχῃ τῆς ἀγάπης τὸ δάκρυ.

Ἰδοὺ μεθ' ὁποίου πάθους καὶ εὐφραδείας ὁ ποιητὴς κηρύττων εἰς τοὺς Τάφους τοὺς τὴν ἰσότητα καὶ τὴν ἀθανασίαν πληροῦς ἄλλος πνευματέμφορος νομοθέτης τὴν διττὴν ἀνάγκην τῆς εἰς νέαν ζωὴν κληθείσης κοινωνίας. Πλὴν καὶ τι ὑπολείπεται ἀκόμῃ· δὲν ἀρκοῦσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἠπιότης τοῦ χαρακτῆρος, ἡ ἀγνότης τῶν ἡθῶν, ἡ ζέσις τῆς εὐσεβείας, ἡ ἀφοσίωσις εἰς τοὺς νόμους· τὸ ἠθικὸν τοῦτο οἰκοδόμημα, αἰσίως περατωθὲν, πρέπει νὰ ἐπιστεγασθῇ διὰ τοῦ ἔρωτος. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἐκπολιτισθέντος ἀνθρώπου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὀλοσχερῶς ἐξαγνισθεῖσα ἐὰν ἐν αὐτῇ δὲν ἐμφωλεύσῃ τὸ αἶσθημα ἐκεῖνο, κίνητρον πρὸς μεγαλουργίαν, δημιουργὸν νέων κοινωνιῶν, συνεκτικὸς κρίκος τῆς πλάσεως. Καὶ ἰδοὺ τέλος καταδήλως ἀναφαινόμενον ὑπὸ τὴν ἀρχαιοπρεπῇ αὐτοῦ περιβολῇ τῆς νεωτέρας ἐποχῆς τὸ πνεῦμα. Πλὴν ἐνταῦθα δὲν πρόκειται πλεον περὶ τοῦ ἡδυπαθοῦς ἐκείνου ἔρωτος τῆς χλασικῆς ἐποχῆς, τοῦ ἐκπνέοντος μετὰ τὴν ἀπόλαυσιν καὶ

μόνον πρό της ἀπολαύσεως ἀναβιοῦντος· πρόκειται
περί τοῦ ἔρωτος τοῦ τελεσιουργοῦ, τοῦ ὑπερφουδῶς,
ὅστις ἐν τῇ λατρευομένῃ γυναικὶ διορᾷ τὴν πλή-
ρωσιν ἐνὸς ὀνείρου, τὴν ἐνσάρκωσιν ἐνὸς ἰνδάλμα-
τος. Ὁ ἔρως οὗτος δὲν εἶναι ἀκτὶς ἡλίου ἐπιπαί-
ζουσα ἐπὶ τοῦ κάλυκος τοῦ ἄνθους ἢ ἐπὶ τοῦ πτί-
λου τῆς χρυσαλλίδος· εἶνε φλόξ δημιουργοῦσα ἢ
κατερεμποῦσα, πυρὴν, περὶ ὃν στοιχειοῦται νέος
κόσμος ἢ κρατὴρ, ὑφ' ὃν ἀσπαίρει κόσμος κα-
ταρρεύσας. Τοιοῦτός ἐστιν ὁ ἔρως τοῦ Ὁρτις
πρὸς τὴν Θηρεσίαν· ἡ εἰκὼν τῆς ἐρωμένης οὐ μό-
νον δὲν διεγείρει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἐρωῶντος τὰς
βεβήλους ὁρμὰς τῆς ὕλης, ἀλλ' ὡς ἄλλος θώραξ
ἀδαμάντινος προφυλάττει αὐτὸν κατὰ πάσης σα-
γηνείας, κατὰ πάσης ἀποπλανήσεως. Ὁ μηδέποτε
πρὸ τῶν τυράννων κύψας τὸ μέτωπον κλίνει τὸ γόνυ
ἐνώπιον τῆς ἀγαπωμένης παρθένου· τὸ μειδιάματά της
ρυθμίζει τὴν πορείαν του, ἡ κατήφεια αὐτῆς ἐλέγχει
τὰς παρεκτροπὰς του, τὸ φίλημά της ἀποθεοῖ τὴν
ἀρετὴν του. Πλὴν ὁ ἐραστής δὲν ἀπεξεδύθη τὸν πο-
λίτην· ἡ Θηρεσία καὶ ἡ Ἰταλία ἐναλλάσσονται ἐν τῇ
ψυχῇ αὐτοῦ· ἀμφοτέραι εἰσιν ὥραται καὶ δοῦλαι,
ἀμφοτέραι προσδοκῶσιν ἐλευθερωτὴν. Ἀρά γε ἡ Θη-
ρεσία, ἥτις ὑπείκει εἰς τὰς δεσποτικὰς τοῦ πατρὸς
τῆς θελήσεις, δὲν εἶναι ἡ Ἰταλία, ἥτις ὑποκύπτει εἰς
τὰς ἀπανθρώπους βουλὰς τῶν τυράννων της; Ὁ μοι-
ραῖος δεσμός, ὁ ὁποῖος καταθλίβει τὴν νεανίδα, δὲν
εἶναι τάχα ἡ ἀπαισία ἄλυσις, ἥτις δεσμεύει τὴν πατρί-
δα; Ὁχι, δὲν ἐπιβρυλεύεται ὁ Ὁρτις τὴν τιμὴν τῆς

μετ' ὀλίγον ἐγγάμου γυναικὸς μεταδίδων αὐτῇ τὴν
καταβιβρώσκουσαν τὴν καρδίαν του φλόγα· ἐκείνο, ὁ-
περ μελετᾷ, δὲν εἶναι μοιχεία, ἀλλὰ χειραφέτησις.

Δὲν ὑπερῆρε λοιπὸν ἡ Ἰταλία τὴν ἀξίαν τοῦ ἀ-
οιδοῦ ἐκείνου, ὅστις, ἡγούμενος τῆς ἀνακαινίζομένης
κοινωνίας της, ὡς οἱ θάρδοι τοῦ μεσαίωνος
προεπορεύοντο τῶν μαχομένων στρατιῶν, προ-
εχάραξεν, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τοῖς ἔργοις αὐ-
τοῦ τὰ διάφορα στάδια τῆς ἐθνικῆς αὐτῆς πα-
λιγγενεσίας καὶ τῆς ἡθικῆς αὐτῆς ἀναπλάσεως.
Οὗτος πρῶτος ἱδρυσεν ἐν τῇ φιλολογίᾳ τοῦ ἀνα-
γεννωμένου ἔθνους τὴν ἀστικὴν ἐκείνην σχολήν,
ἥτις δὲν θέλγει ἐκθηλύνουσα, ἀλλὰ διδάσκει ἀν-
δρίζουσα· τοιοῦτοτρόπως δὲ, παρὰ τὸ ἔθος τῶν ἐν
τῇ ξένη γῇ βιωσάντων πλείστων ἰταλῶν ποιητῶν
ἢ λογίων, δὲν μετέτρεψε τὸν οἷστρόν του εἰς ἄ-
ζηλον προαγωγέα ἡγεμονικῶν ἐρώτων, ἀλλ' ὡς ἄλ-
λος ἐθνικὸς ἱεραπόστολος προσεπάθησε διὰ τῆς ἐκ-
τυλίξεως τῶν ἰταλικῶν ἀριστουργημάτων νὰ προ-
σηλυτίσῃ τοὺς ξένους εἰς τὴν ἀγάπην τῆς γῆς τῶν
πατέρων του. Καὶ δικαίως μὲν αὕτη τὸν κατέτα-
ξε μεταξὺ τῶν δαιμονίων ἐκείνων νεκρῶν, ὧν ἔ-
κεν ἀπεδείχθη πολλάκις ζῶσα· ἃς ἐνθυμῆται ὁμως
πάντοτε ὅτι ὁ Ἕλλην ἐκείνος δὲν παρίσταται ἐ-
κεῖ ὡς υἱὸς αὐτῆς, ἀλλ' ὡς πρεσβευτὴς παρ' αὐ-
τῇ τῆς χώρας ἐκείνης, ἐν ᾗ ἐγεννήθη, καὶ ὑπὲρ
τῶν δικαιωμάτων τῆς ὁποίας συνηγορεῖ διὰ τῆς ἀ-
φώνου παρουσίας του πολὺ ἀποτελεσματικώτερον
ἢ διὰ τῆς εὐφραδεστέρας ἀγορεύσεως. Ἐπὶ τῆς

γῆς, ὅπου κεῖται τεθαμμένος ὁ Φῶσκολος, δὲν πρέ-
πει νὰ σκευωρῇται οὐδὲν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, διό-
τι, ἂν τοῦτο συνέβαινεν, ἡ Ἰταλία θὰ ἤκουε φωνὴν
ἐξερχομένην ἀπὸ τοῦ Πανθέου τῆς καὶ λέγουσαν·
«Ὁχι, δὲν μὲ ἐθάψατε εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων
μου· μὲ περιεβάλετε δι' ἀπατηλῆς πομπῆς, ἵνα ὀ-
δυνηρότερον παρατείνητε τὴν ἐξορίαν μου ! »

MEMNON ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ—ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Η « ΑΓΓΗ. »

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

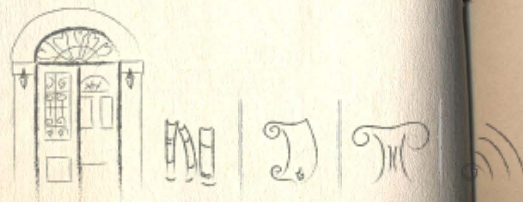
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

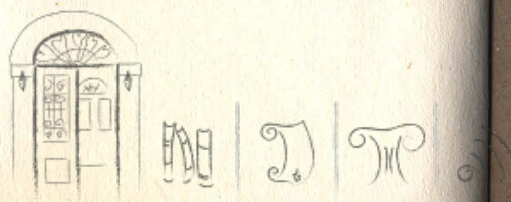
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԳԼԽԱՎՈՐ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԳԼԽԱՎՈՐ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԳԼԽԱՎՈՐ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԳԼԽԱՎՈՐ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ԻԱԿՈՅԱՏԵԼԻՕՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳԼԽԱՎՈՐ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

